

Guía Docente				
Datos Identificativos				2011/12
Asignatura (*)	Desenvolvemento de Habilidades Lingüísticas	Código	652411203	
Titulación	MESTRE: ESPECIALIDADE EN AUDIÇÃO E LINGUAXE			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
1º e 2º Ciclo	Anual	Segundo	Troncal	6.5
Idioma	CastelánGalego			
Prerrequisitos				
Departamento	Didácticas EspecíficasPsicoloxía Evolutiva e da Educación			
Coordinación	Peralbo Uzquiano, Manuel	Correo electrónico	manuel.peralbo@udc.es	
Profesorado	Peralbo Uzquiano, Manuel Sobriño Freire, Iria	Correo electrónico	manuel.peralbo@udc.es iria.sobriño@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>Esta asignatura está compartida e complementada por unha área lingüística e outra non lingüística. Dende o punto de vista lingüístico pretendese tratar o desenvolvemento da linguaxe nunha dobre vertiente: a do estudante de Maxisterio e a do futuro alumno deste. Polo tanto pasarase dos temas teóricos e xenerais, máis relacionados co ensino que vai a desempeñar o futuro mestre, á práctica concreta que este vai realizar pensando no seu propio desenvolvemento e no seu futuro traballo na aula. No segundo cuatrimestre o enfoque será evolutivo. A materia introducirá aos estudantes no coñecemento das características xerais do desenvolvemento e da adquisición da linguaxe dende os 6 anos ata adolescencia, incluíndo un caso especial no desenvolvemento da linguaxe como é o dos nenos cegos. Pretende tamén abordar ás relacións entre a linguaxe oral e escrita dende a perspectiva da intervención psicopedagóxica.</p>			

Competencias da titulación	
Código	Competencias da titulación

Resultados da aprendizaxe	
Competencias de materia (Resultados de aprendizaxe)	Competencias da titulación

Contidos	
Temas	Subtemas
1.- Os códigos lingüísticos según Basil Bernstein.	1.1.- O código restrinxido: características. 1.2.- O código elaborado: características. 1.3.- Significado educativo da utilización destes códigos: problemas principais.
2.- Bilingüismo e diglosia.	2.1.- Problemática xeral. 2.2.- O caso galego: perspectiva histórica e estado actual da cuestión.
3.- O traballo da lingua na aula: primeiras estratexias para o traballo semántico, fonético e morfosintáctico.	
4.- A expresión oral.	4.1.- Importancia do desenvolvemento da linguaxe oral na escola. 4.2.- O texto oral e as necesidades de expresión. 4.3.- Habilidades para o desenvolvemento da expresión oral. 4.4.- Consideracións didácticas.

5.- Comprensión lectora.	5.1.- O acto lector. 5.2.- Tipos de lectura. 5.3.- Sistemas de aprendizaxe lector. 5.4.- Modelo interactivo da aprendizaxe lectora. 5.5.- Habilidades para o desenvolvemento da comprensión lectora. 5.6.- Consideracións didácticas.
6.- Expresión escrita.	6.1.- A legibilidade e o "estilo llano". 6.2.- A escritura "políticamente correcta". 6.3.- Procesos de composición. 6.3.- Modelo de expresión escrita. 6.4.- Habilidades para o desenvolvemento da expresión escrita. 6.6.- Consideracións didácticas.
SEGUNDO CUATRIMESTRE	
7. O desenvolvemento da linguaxe oral entre os 6 e 11 anos	7.1. As estruturas sintácticas complexas 7.2. A organización do discurso 7.3. A actividade metalingüística 7.4. A organización do campo semántico 7.5. O desenvolvemento das estratexias comunicativas
8. O desenvolvemento da linguaxe en nenos cegos.	8.1. Introducción 8.2. Desenvolvemento léxico 8.3. Desenvolvemento sintáctico 8.4. Desenvolvemento semántico 8.5. Desenvolvemento pragmático
9.- Comprensión e redacción de textos	9.1. Los problemas que plantea la comprensión de un texto 9.2. Procesos implicados en la comprensión 9.3. Cómo ayudar a los alumnos/as a superar las dificultades 9.4. LOLEVA, un método informatizado para evaluar conciencia fonológica y competencia lectora

Planificación			
Metodoloxías / probas	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Lecturas	0	46	46
Obradoiro	20	10	30
Proba obxectiva	2	40	42
Saídas de campo	13.5	0	13.5
Sesión maxistral	60	0	60
Traballos tutelados	10	10	20
Atención personalizada	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Lecturas	Lecturas obrigatorias: Das seguintes lecturas deberase entregar unha síntese ao final do curso. A súa entrega é obrigatoria para a superación da materia. Vila, I. (1998). Atención conjunta y génesis del lenguaje. En M. Peralbo, B.J. Gómez-Durán, R. Santórum y M. García (Coord.) (1998). Desarrollo del lenguaje y cognición. Madrid: Pirámide. Bruner, J. y Watson, R. (1995). El habla del niño: a preñdiendo a usar el lenguaje. Barcelona: Paidós

Obradoiro	Prácticas na aula: Perante o curso os estudantes deberán aprender a realizar transcripcions de corpus lingüísticos infantís obtidos en situacións de xogo espontáneo, e a realizar posteriormente os análisis que revelen o nivel de desenvolvemento lingüístico que teñen acadado, incluídas as distorsións articulatorias que se podan identificar, Deberán tamén aprender a identificar os elementos comunicativos presentes en situacións de interacción adulto-neno/a e a valorar o seu impacto sobre o desenvolvemento da linguaxe.
Proba obxectiva	A avaliación da materia realizarase mediante dous exames parciais e un examen final. Nembargantes, a superación do curso implica a entrega do traballo práctico antes mencionado e das sínteses das lecturas obrigatorias e resúmenes.
Saídas de campo	Os estudantes, en grupos de 5 ou 6 persoas, asistirán co profesor a unha práctica nunha escola infantil con nenos de 2-3 anos. O obxectivo da práctica é simular a situación de contacto inicial cun suposto paciente. No transcurso da práctica os estudantes deberán contactar cun neno/a, identifica-lo seu nome e idade, léxico que produce, tipo de sintaxe e posibles distorsións articulatorias. Posteriormente cada estudante presentará o seu caso e informará das estratexias seguidas para conquistar e manter a atención e cooperación do neno/a.
Sesión maxistral	O profesor presentará aos estudantes un resumo esquematizado do contido central dos temas do programa. No caso das prácticas explicará en qué consisten as técnicas e procedementos que o estudante terá que seguir nos traballos prácticos tutelados.
Traballos tutelados	Ao longo do curso realizaranse prácticas obrigatorias sobre o desenvolvemento da linguaxe a nivel fonolóxico, léxico-semántico e morfosintáctico. Poderán realizarse en grupos de dúas persoas e implican a observación dos citados aspectos do desenvolvemento lingüístico nun ou varios nenos, da mesma ou diferente idade, en función da metodoloxía seleccionada. Os estudantes deberán entregar un informe final que incluírá: 1. Características do desenvolvemento da linguaxe na etapa estudada. 2.- Datos sobre o neno/a observado 3.- Transcripción da mostra registrada ou descrición das probas utilizadas 4.- Datos obtidos a través dos análisis 5.- Conclusións que se derivan dos datos 6.- Valoración e crítica do traballo realizado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro Traballos tutelados	Cada estudante terá que realizar unha titoría planificada obrigatoria na poderá presentar as súas dúbidas sobre a materia, o estado dos traballos e lecturas previstos e as dificultades xerais que está tendo no seguimento da materia. Esta titoría individual obrigatoria é complementada coas titorías baixo demanda que se podan producir ao longo do curso.

Avaliación

Metodoloxías	Descrición	Cualificación
Lecturas	Ata un punto no conxunto da nota final, sempre e cando os dous parciais da materia están superados	10
Obradoiro	Pola asistencia e realización das actividades prácticas poderán recibir ata medio punto na nota final en función do seu aproveitamento.	5
Proba obxectiva	Dúas probas obxectivas con tres alternativas posibles e unha correcta. Dous erros descuentan un acerto. Terán un peso do 75% da nota	75
Traballos tutelados	Ata un punto no conxunto da nota final, sempre e cando os dous parciais da materia están superados	10

Observacións avaliación

Na avaliación terase en conta a actitude do estudante, o seu traballo na aula e unha proba final en cada cuatrimestre. De non poder ser superada a materia por cuatrimestres haberá un examen final de recuperación das dúas partes da asignatura.
--

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> - Clemente Linuesa, María (1990). Actividades para el desarrollo del lenguaje. Universidad de Salamanca. Ediciones Universidad Salamanca - Vila, Ignasi (1990). Adquisición y desarrollo del lenguaje. Editorial Graó - Vallverdú Corona, Marta (2007). Adquisición y desarrollo del lenguaje en la etapa de educación infantil. Tutorial Formación, S.L.L. - Owens, Robert (2003). Desarrollo del lenguaje. Pearson Alhambra - Ariza Sierra, María del Pilar y Rodríguez Pardo, Juan Luis ; coord (2008). Desarrollo del lenguaje en la etapa de educación infantil, algunas actividades para promover su desarrollo y experiencias para necesidades específicas de apoyo educativo (NEAE). Castilla Ruiz, Guillermo - Andalucía. Consejería de Educación y Ciencia (1994). Desarrollo del lenguaje oral : ejercicios prácticos para mejorar.... Andalucía. Consejería de Educación y Ciencia - Garton, Alison F. (2001). Interacción social y desarrollo del lenguaje y la cognición. Ediciones Paidós Ibérica, S.A. - Moreno Ríos, Sergio (2005). Psicología del desarrollo cognitivo y adquisición del lenguaje. Editorial Biblioteca Nueva, S.L. - Moreno Manso, Juan Manuel ; ed (2004). Retrasos en la adquisición y desarrollo del lenguaje : estudio de casos. Instituto de Orientación Psicológica Asociados, S.L.
Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - Muñoz Silva, Alicia; Alonso Martín, Pilar y Angulo García, Juan (2004). Adquisición, desarrollo y trastornos del lenguaje infantil. Universidad de Huelva. Servicio de Publicaciones - Garton, Alison y Pratt, Chris (1991). Aprendizaje y proceso de alfabetización : el desarrollo del lenguaje hablado y escrito. Ediciones Paidós Ibérica, S.A. - Buckley, Sue (2005). Desarrollo del habla, lenguaje en niños con síndrome de Down, de 0 a 5 años. Ciencias de la Educación Preescolar y Especial - Buckley, Sue y Bird, Gillian (2005). Desarrollo del habla, lenguaje en niños con síndrome de Down, de 11 a 16 años. Ciencias de la Educación Preescolar y Especial - Buckley, Sue y Bird, Gillian (2005). Desarrollo del habla, lenguaje en niños con síndrome de Down, de 5 a 11 años. Ciencias de la Educación Preescolar y Especial - Moreno Zazo, Montserrat (1988). Desarrollo del lenguaje en bilingües familiares : mezcla de código.... Universidad de Barcelona. Publicaciones y Ediciones = Universitat de Barcelona. Publicacions i Edici - Egea Díaz, Elena; Villaverde Polo, Rosa Ana y Sáez Domínguez, Noelia (2007). Desarrollo del lenguaje en el niño sordo. Tutorial Formación, S.L.L. - Marchesi, A. ... [et al.] (1995). Desarrollo del lenguaje y el juego simbólico en los niños sordos profundos. Ministerio de Educación, Política Social y Deporte . Subdirección General de Información y Publicaci - Barrio del Campo, José A. del (1991). Estructura cognitiva : desarrollo del lenguaje en niños síndrome Down. Universidad de Cantabria. Instituto de Ciencias de la Educación - Díaz de Tudanca Muñoz, Raquel (2000). Fisura velopalatina con intervención quirúrgica temprana y atención logopédica precoz: ventajas para el desarrollo del lenguaje infantil. Universidad Complutense de Madrid. Servicio de Publicaciones

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías